

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Neposredni pogovori ZDA-Nikaragva zopet možni, pravi Reagan — Sandinisti se morajo pogajati vsaj posredno s kontrast

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Reagan je rekel, da bi bile ZDA pripravljene se udeležiti neposrednih pogovorov s sandinistično vlado pod pogojem, da bi se sandinisti vsaj posredno pogajali s predstavniki kontrast gibanja. V Washingtonu se ta teden zaseda Organizacija ameriških držav, ki ima 31 članic, med njimi tudi Nikaragva. Tako bo jutri na zasedanju te organizacije govoril nikaragveški predsednik Daniel Ortega, ki se je pravkar vrnil iz ZSSR, kjer je bil častni gost ob slovesnostih v zvezi s 70. obletnico boljševiške revolucije.

Reaganova administracija je še vedno zelo zadržana do mirovnega načrta, ki so ga sprejeli predsedniki petih sredinskoameriških držav z Ortego vred in ki je stopilo v veljavo pretekli teden. Pod pritiskom teh predsednikov je Ortega pristal na posredna pogajanja s predstavniki kontrast, posredovalno vlogo v teh bo igral nikaragveški metropolit, kardinal Miguel Obando y Bravo. Tudi Reaganova vlada je pod pritiskom liberalnejših krogov v kongresu in zunaj njega ter javnega mnenja v Latinski Ameriki, naj vendar skuša igrati vlogo pospeševalca in ne oviralca mirovnega procesa v zvezi z Nikaragvo in tudi El Salvadorjem.

Državni sekretar George P. Shultz je rekel včeraj, da želijo ZDA videti več znakov, da vzamejo sandinisti mirovni proces resno in da so pripravljene ukrepati tudi v demokratizaciji svojega sistema. Tako je omenil Shultz med drugim, da bi ZDA rade videle izpustitev političnih zapornikov v Nikaragvi.

Anthony M. Kennedy najnovejši možni kandidat za Vrhovno sodišče — Douglas H. Ginsburg je moral imenovanje odkloniti

WASHINGTON, D.C. — Douglas H. Ginsburg, ki ga je bil predsednik Reagan imenoval za člana Vrhovnega sodišča ZDA potem, ko je zvezni senat zavrnil Roberta Borka, je moral imenovanje odkloniti preteklo soboto, ker je bil priznal, da je užival marijuano pred leti, ko je bil profesor na pravni fakulteti harvardske univerze. Ginsburg je s tem priznanjem osupnil tako Reaganovo vlado kot konservativce v kongresu, posebej zato, ker jih ni bil prej obvestil o tem nekajkratnem uživanju marijuane. Dejstvo je namreč, da je bilo kajenje marijuane protizakonito dejanje, kar je Ginsburg seveda vedel, saj je bil takrat profesor prava na morda najbolj sloviti pravni fakulteti v ZDA in ne študent ali mladenič.

Tako mora Reagan zopet najti kandidata za Vrhovno sodišče in to čimprej. Kajti demokrati v senatu so pripravljene zavlačevati potrdilni proces tako dolgo, da bi izpraznjeno mesto na sodišču ostalo izpraznjeno do časa, ko bi bil v Beli hiši Reaganov naslednik. Zato je Reagan pod političnim pritiskom, naj izbere kandidata, ki morda ni tako konservativen, kot sta bila Bork in Ginsburg, radi tega pa tudi bolj sprejemljiv sredinskim in liberalnim senatorjem. Splošno mnenje političnih analitikov je, da je ta možen kandidat 51 let stari Anthony M. Kennedy, Kalifornijčan, ki je član zveznega apelacijskega sodišča v Kaliforniji. Kennedyju pa nasprotujejo konservativci v senatu, baje zato, ker ni dovolj konservativen.

Kot kaže, bo Reagan imenoval Kennedyja ali drugega kandidata že ta teden.

Ginsburgovo priznanje, da je kadil ciga-

rete iz marijuane pred leti, je izsililo podobni priznanji od demokratskih predsedniških kandidatov Gore-a in Babbitta. Drugi kandidati so pa povedali, da marijuane ali drugih mamil niso nikoli uživali.

Sen. Robert Dole uradno napovedal predsedniško kandidato v republikanski stranki — Vodja senatnih republikancev

RUSSELL, Kans. — Včeraj je v tem svojem domačem mestecu vodja republikanske manjšine v senatu, sen. Robert Dole napovedal svojo predsedniško kandidato v republikanski stranki. Dole, ki je star 64 let in se je potegoval za republikansko imenovanje l. 1980, leta 1976 pa bil podpredsedniški kandidat pod Geraldom Fordom, je konservativec. V letih 1961-1969 je bil kongresnik, l. 1968 pa izvoljen v zvezni senat. V letih 1971-1973 je bil načelnik republikanske stranke. V drugi svetovni vojni je služil v ameriški vojski in bil proti koncu vojne v bojih v severni Italiji težko ranjen. Dvakrat je bil odlikovan zaradi hrabrosti, v bolnišnici zaradi ran je bil več kot tri leta in še danes je ena roka neuporabna.

V anketah javnega mnenja je med republikanci Dole drugi za Georgeom Bushom, vendar računa na hitro napredovanje. Zelo mu utegne pomagati njegova žena Elizabeth, sama bivša članica Reaganovega kabineta, in tudi William E. Brock, bivši zvezni senator in dolgoletni vplivni republikanski prvak, ki bo vodil kampanjsko organizacijo. V primerjavi z drugimi republikanskimi in tudi demokratskimi kandidati, ima Dole izreden smisel za humor, kar mu pa lahko tudi dela težave, ker zna biti zelo sarkastičen.

— **Kratke vesti** —

Colombo, Šri La. — Bomba, ki so jo po vsej verjetnosti nastavili tamilski separatisti, je eksplodirala ob cesti v tem mestu, kjer so ljudje čakali na avtobuse. V eksploziji je bilo ubitih najmanj 50 in morda več kot 70 ljudi, ranjenih pa več kot sto. Danes bo začel šrilanški parlament razpravljati o mirovnem načrtu, ki naj bi zadovoljil tako tamilsko manjšino kot sinhaleško večino.

Enniskillen, Sev. Ir. — Podtalna organizacija IRA je v sporočilu priznala, da je odgovorna za bombni atentat preteklo nedeljo, v katerem je bilo ubitih 11 civilistov, ranjenih pa 63. Bomba je bila namenjena angleškemu vojakom, trdi IRA, ki obžaluje, da so bile žrtve civilisti. Atentat je sprožil ogorčenje v protestantskih krogih. Nekaj ur po eksploziji so neznanci streljali iz avtomobila in ranili pet katoliških mladeničev, včeraj pa je bil v Belfastu ubit nek katoličan.

Ammann, Jor. — V tem mestu zasedajo predstavniki več arabskih držav, ki skušajo doseči enotno fronto zoper Iran. Jordanski kralj Hussein skuša posredovati v sporu med Irakom in Sirijo. Sirija je namreč še vedno tesno povezana z Iranom, vendar je sirijski voditelj Assad brez iluzij glede dolgoročnih iranskih gledanj na socialistični režim v Siriji.

Atene, Gr. — ZDA in Grčija so odprle pogajanja o novi pogodbi v zvezi z ameriški vojaškimi oporišči na grškem ozemlju. Sedanja pogodba bo potekla prihodnje leto, levičarski elementi v državi nasprotujejo možni novi pogodbi.

Rim, It. — Italijanski volivci so v vsedržavnem referendumu glasovali za omejitev razvoja jedrske energije.

Iz Clevelanda in okolice

Hrana za revne—

Bratska organizacija KSKJ sponzorira ob Zahvalnem dnevu nabirko hrane za revne. Nabirko vodi Sally Furlich, članica glavnega odbora KSKJ. Člani KSKJ so naprošeni, da prinesejo na naslednjo društveno sejo konzervirano hrano v ta namen, ali pa jo lahko prinesite v našo pisarno; oddali jo bomo naprej. Ako bi radi sodelovali z denarnimi darovi, naj bodo čeki naslovljeni na: St. Augustine Hunger Center.

Ali ga kdo pozna?

Išče se Viktor Vidmar in sicer zaradi važnega sporočila. Naslov v upravi A.D.

Okreva na domu—

Znani rojak Michael Telich, Euclid, O., ki je bil nekaj časa v bolnišnici, sedaj okreva na svojem domu. Želimo mu hitre povrnitve zdravja.

Novi grobovi

Laddie Pujzdar

V nedeljo, 8. novembra, je v Slovenskem domu za ostarele umrl 77 let stari Laddie Pujzdar, rojen v Ljubljani, mož Rose, roj. Basca (prej por. Zak), oče Mrs. Robert (Diana) Ready (Sarasota, Fla.), 2-krat stari oče, do svoje upokojitve solastnik trgovine z železnino, član Kluba slov. upokojencev v Euclidu in Woodmen of the World. Pogreb bo iz Grdinovega zavoda, 17010 Lake Shore Blvd., jutri, v sredo, v cerkev Marije Vnebovzete dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 5. in zv. od 7. do 9. Družina priporoča darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele.

Joseph Kaucnik

V nedeljo, 8. novembra, popoldne je v bolnišnici Cleveland Clinic umrl 85 let stari Joseph Kaucnik, rojen v Kamniku l. 1902 in prišel v ZDA z družino l. 1912, v Waukegan, Ill., kjer je živel do 1918, nato 7 let v Owen, Wis., odtlej pa v Clevelandu, mož Mary, roj. Grdanc, oče Mary Draganic (pok.), Josepha J. in Ronalda R., 4-krat stari oče, 4-krat prastari oče, brat Mrs. Louis (Marie) Kuznik (Ill.), Anne Suda (pok.), Venclja in Molly Hahkto (oba v Wis.), zaposlen pri Patterson Leitch Co. 36 let, do svoje upokojitve l. 1972, član Kluba slov. upokojencev v Euclidu. Pogreb bo iz Grdinovega zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v sredo, v cerkev sv. Vida dop. ob 10. in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Fr. Janez Dolšina umrl—

Pretekli petek, 6. novembra 1987, je v Minnesoti umrl Fr. Janez Dolšina. Pogreb bo danes, v torek, v Duluthu, kjer bo tudi pokopan. Naj počiva v miru.

Krofi—

Oltarno društvo pri Sv. Vidu bo imelo prodajo krofov to soboto, 14. nov., pričeni ob 8. zj. v društveni sobi farnega avditorija. Pridite!

V Rožmanov sklad—

Dne 21. septembra je preminul v Ljubljani, v starosti 70 let, France Tomc. Namesto cvetja so darovali za študente v Moh. domovih v njegov spomin \$20 njegov brat, č.g. dr. Lojze Tomc, \$20 pa nečaki Ivan, Adolf in Jože Tomc. Lepo se za darove zahvaljuje pov. družbe J. Prosen.

Zanimivo srečanje—

Od četrta do nedelje je bil urednik AD v Bostonu na zborovanju slavistične družbe. Srečal se je s številnimi rojaki, ki se zanimajo za slovenske študije, nekaj udeležencev je prišlo iz Slovenije. V petkovi AD bo izšlo krajše poročilo.

Maša za škofa Rožmana—

To nedeljo dop. ob 10.30 bo v cerkvi Marije Vnebovzete maša za škofa Rožmana ob obletnici njegove smrti. Tabor DSPB vabi svoje članstvo in ostale Slovence, da se te maše udeležijo.

Koncert Jadrana—

Pevski zbor Jadran vabi na svoj koncert to soboto zvečer v SDD na Waterloo Rd. Koncert bo združen z večerjo in plesom. Vstopnice so po \$12 na osebo in jih imajo člani zbora ali pa pokličite 481-0830 ali 531-3979.

Belokranjsko martinovanje—

bo to soboto v SND na St. Clair Ave. Za vstopnice, kličite 481-3308 ali 289-0843.

VREME

Spremenljivo oblačno danes z najvišjo temperaturo okoli 40° F. Pretežno sončno jutri z najvišjo temperaturo okoli 43° F.

Alice Oker

V nedeljo, 8. novembra, je v Hillcrest bolnišnici po kratki bolezni umrla 98 let stara Alice Oker z Mayfield Hts., prej živeča v collinwoodski naselbini, rojena Dolenc v Škofji Loki, Slovenija, od koder je prišla v ZDA l. 1909, članica PSA št. 1, SNPJ št. 158, bivša članica Kluba slov. upokojencev na Holmes Ave. Pogreb bo iz Želetovega zavoda na E. 152 St. danes pop. ob 1. na Knollwood pokopališče. Pogrebe obrede bo v pogrebnem zavodu opravil č.g. John Kumše iz župnije Marije Vnebovzete.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. DeBevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian EditorAmeriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 - year; \$21.00 - 6 mos.; \$18.00 - 3 mos.

Canada:

\$45.00 - year; \$30.00 - 6 mos.; \$20.00 - 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$21.00 - year; Canada: \$25.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 84 Tuesday, November 10, 1987

Tri partije iščejo rešilne poti
iz marksističnega močvirja

Partije, ki jih imam v mislih, so: sovjetska pod Gorbačovom, kitajska pod Dengom in jugoslovanska pod kolektivnim vodstvom. Pri vseh treh je gospodarsko stanje in iz njega izvirajoča socialna ureditev družbe v globoki krizi, iz katere ni videti izhoda razen z obsežnimi in temeljitimi reformami celotnega marksističnega sistema. Toda vsi poskusi le delnih reform tega sistema ostajajo brez upa zmage, če se ne poruši sistem sam, zgrajen na doktrini Karla Marxa. Njegov nauk doživlja po vseh dolgotrajnih in temeljnih poskusih in preizkusih, in vključno vsem trmastim zatrdjanjem njegovih učencev, da je marksizem edini znanstveno in zgodovinsko izpričani sociološki model človekove sreče na zemlji, dokončni polom. Vse neizmerno stalinistično nasilje v Rusiji in pozneje v Jugoslaviji, in vse maoistično manevriranje o cvetju stoterih rož in uvedbi katastrofalne kulturne revolucije na Kitajskem marksističnega sistema ni moglo utrditi in zagotoviti.

Sedaj veje drugačen veter v teh dveh vodilnih komunističnih vele-državah, ker se je izkazalo, da po starem ne pojde več. V Jugoslaviji pa, ki je sedanje uvajanje gospodarskih, socialnih in družbenih reform v Sovjetski zvezi in Kitajski započela že pred mnogimi leti, dejansko kmalu po znanem prelomu s Stalinom in stalinizmom l. 1948, se razvija diktatura partije v nasprotno smer. Vse reforme pod absolutno oblastjo in dokončno odločbo partije, so se v dolgih letih eksperimentacije razodele za neučinkovite in neuporabne, ki le kručijo in rušijo absolutni monopol osrednje partije in grozijo porušiti komunistični sistem sam. Da se ta razvoj ustavi, so se odločili spremeniti federalno ustavo in z njo ponovno zategniti vajeti v smer unitarizma, diktature in nasilja.

Toda vrnimo se k ostalima dvema! Pojav Mihaila Gorbačova na diktatorskem prestolu Sovjetske zveze gotovo pomeni prijetno presenečenje in dobrodošlo spremembo. Mož je razmeroma mlad, zelo prikupne zunanosti, očitno bister, inteligenten in tudi bolj človečanski v primeri s svojimi predniki, ki so več ali manj sledili krutosti svojega učitelja Josipa Stalina. Gorbačov je s svojimi privrženci prišel do prepričanja, da po stari poti stalinističnega marksizma ogromna Rusija ne more doseči gospodarskega in socialnega razvoja, ki je neobhodni predpogoj za uspešno tekmovanje s svobodnim svetom. Začel je previdno odpirati ventile osrednje partijske vsemogočnosti v rokah tisočev vodilnih in visokih aparatčikov, ki dirigirajo proizvodno aktivnost po vsej deželi do zadnjega industrijskega ali poljedelskega delavca, vključno regulacijo cen in trgovanja.

Dozdaj ni bilo govora o kakšnem širokem razpravljanju ali celo o pritožbah glede tako dirigiranega gospodarstva. Vse je bilo tiho in pokorno, ekonomski rezultati pa se slabšajo iz dneva v dan. Tega mora biti konec, pravi Gorbačov, ki je očitno odločen restrukturirati gospodarski proces in

Spomin na škofa Rožmana

PITTSBURGH, Pa. - Praznikov Vseh svetih in Vernih duš ne moreš preživeti, da ne bi spomini romali na znane in neznane grobove naših znancev in prijateljev. Po zaslugi komunističnega zločinca še sedaj ne smejo postaviti nikakih znakov na krajih, kjer so sredi gozdov pokopani tisoči in tisoči brez sodbe pomorjeni. Nekateri pomorjeni, a pokopani na pokopališčih, ne smejo imeti nobenega spomenika z napisom. 16. novembra letos bomo obhajali že 28-letnico smrti škofa dr. Gregorija Rožmana. Naj bo tu škofu v spomin napisan znak komunistične »svobode« izza časa vojne.

Ob časih birm so po nekaterih farah postavili mlaje v pozdrav škofu in birmancem. Ko sem bil majhen fantič — birmancem v ministrantovski obleki — je bil v sredi Št. Jerneja ob kapelici, ki so jo seveda komunisti po »osvoboditvi« podrli, velik mlaj v pozdrav škofu Jegliču in birmancem. Na dan birme je bil mlaj podrt; padel je na hišo v bližini. Ko se je škof Jeglič po birmi peljal na obisk kartuzijanov v Pleterje, je njegova kočija seveda morala peljati škofa pod podrtim mlajem. Podrt mlaj je bil viden znak zlobe maloštevilne skupine in sovraštva do škofa.

Škof Lenič je v *Naši luči* (1985, št. 1) omenil dogodek iz leta 1929. Stolni dekan Nadrah je škofa Jegliča in Rožmana pozdravil z besedami: »Sedanji škof Jeglič je škof spoznavavec, njegov naslednik škof Rožman pa bo škof mučenec.« Kako točno je dekan Nadrah označil oba škofa!

Ko je bila med vojno birma v Št. Joštu nad Vrhniko, je bil prihod škofa Rožmana v faro edinstveni slučaj v zgodovini ljubljanskih škofov. Škof Rožman je bil prvi in, upajmo, zadnji katoliški škof v Sloveniji, ki je ob časih birm moral imeti spremstvo slovenske vojske. Slovenski fantje in možje so bili ponosni na škofa. Bili so pripravljani braniti škofa pred Stalinovimi sužnji — slovenskimi komunisti — tudi za ceno svojega življenja. Ko smo čakali na škofa pred cerkvijo v Št. Joštu, smo bili veseli, da je prišel zdrav med nas. Veseli tudi, da smo videli slovenski fantje in može, ki so spremljali

napraviti Sovjetijo ekonomsko sposobno za tekmovanje z demokratičnimi državami, predvsem Ameriko.

In je zaklical v svet: »Glasnost!« Svet, posebno Amerika, pa besedo napak razume in nepravilno prevaja z angleško besedo »openness«. Za openness imajo Rusi izraz »otkrovenost« (po naše: odkritost). Glasnost pa pomeni v ruščini točno isto kot v slovenščini: javno in odkrito razgluševanje o gotovih zadevah, da jih je mogoče slišati in o njih razpravljati. (Ključna naša beseda za to je »razglas«, ki ima isto koreniko kot glasnost).

Napačni prevedbi besede sledi napačna interpretacija Gorbačovih načrtov. Ni namreč govora o kaki odprtosti meja ali zaporov, ali o kakem odprtju cerkvenega udejstvovanja ali svobodnega trgovanja itd. Morda bi se glasnost mogla še najbolj točno prevesti na angleški jezik z besedo »publicity«. Beseda openness je odprla jez celi poplavi krivih tolmačenj o namenih ruskega diktatorja, ki da bo komunistične partije vsestranski monopol spremenil z novo revolucijo v demokracijo. Kakšna nevarna budalost! Bodimo vsi

(dalje na str. 5)

škofa, da je varno prišel na cilj.

Obujanje takih spominov prav gotovo ni prijetno branje za komunistične zločince. Nič radi ne slišijo prave zgodovine, ki se spremeniti ne da. Tudi nekateri duhovniki — prepričani smo, da jih ni veliko — še sedaj zastrupljeni z duhom in lažmi, ki so jih moralni poslušati proti škofu v državnih šolah, ne slišijo radi vse resnice o škofu Rožmanu. A resnica ostane resnica, če je tudi boleča in trpka. Prihaja čas, ko bo blestelo ime škofa Rožmana po vsej lepi zemlji pod Triglavom.

Morda se kdo starejših med nami spomni besed, ki jih je škof Rožman zapisal l. 1945 duhovniku Gabrovšku:

»Nihče, ki ni izkusil, ne verjame, da s komunizmom ni debate. Za svojo osebo sem prepričan, da nam bo čas dal prav in nas popolnoma opravičil.«

Zakaj je bil Kristus obsojen na smrt? Ni delal krivice, ni lagal, ni ljudi pobijal, ni preganjal ljudi, ni požigal vasi. Obsojen je bil, ker je učil resnico.

Zakaj je bil škof Rožman obsojen na 18 let ječe, zaso-

vražen, še sedaj zasramovan, preganjan, zavržen od tzv. »osvoboditeljev«? Škof ni ropal, ni streljal ljudi, ni mučil ljudi, ni moral, ni požigal vasi, ni kradel. Niti enega zločina mu niso mogli dokazati. Pač pa je ljubil vse; molil do zadnje ure svojega življenja za sovražnike-komuniste. Obsojen, zasovražen je bil škof Rožman, ker je učil resnico. V zavesti težke odgovornosti pred Bogom je govoril v stolnici v Ljubljani:

»Vpiti in klicati moram in zavračati zmote... ne zmot, ki so pred 100, 500 ali tisoč let begale vernike... ampak zmote, ki so danes nevarne slovenskim vernikom... Naj pride tudi to, kar mi grozijo: naj me na kose razsekajo ali pa, kar ljubljanske komunistke želijo, da me na Kongresnem trgu živoga zažgo — do zadnjega bom trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod.«

Današnje razmere v Sloveniji so živ dokaz, kako je škof Rožman pravilno gledal, učil in svaril pred nesrečo, ki more zadeti slovenski narod, ako bo narodno življenje podrejeno in vodeno po načelih brezbožnega komunizma.

Jože Cvelbar

Drobtinice, sladke in žaltave

CLEVELAND, O. - Danes nekaj drobtinic s Koroške — nabranih iz časopisnih izrezkov in zasebnih pisem, ki jih prejmem od tam živečega prijatelja. Veliko prahu da je tam v poletju dvignila nam starejšim dobro poznana Miklova Zala. Kdo se te zgodovinske igre ne spominja? Med obema vojnama smo jo uprizarjali po količkaj večih, in tudi po podeželskih odrih. Na Koroškem jo uprizarjajo pogosto še sedaj.

Dr. Janko Malle, tajnik Slovenske prosvetne zveze, je na uprizoritev igre občinstvo letos takole povabil (povzamem v skrajšani obliki, op. JP):

Po daljšem časovnem presledku smo se koroški Slovenci letos spet zatekli k naši Miklovi Zali. Morda spet iz občutka ogroženosti, ko nam strežejo po šoli, jeziku in narodni zavesti.

V Miklovi Zali smo vedno iskali svoje duhovno zatočišče, z igro samo izražali manifestacije narodne zvestobe, kajti Miklova Zala je za slovenski

narod, za koroške Slovence pa še posebej, simbol, ki ga že stoletje spodbuja k borbi za obstoj.

Ob Miklovi Zali se utrinja v našem spominu trpljenje in suženjstvo ter lik predanosti in zvetobe narodu. Toda Miklovi Zali je naša slovenska zgodovina napolnila tudi nekaj nepotrebnih in vsaj vprašljivih idejnih elementov, o katerih smo doslej preveč sramežljivo molčali. (Sedaj je sramota padla, op. JP). Današnji čas nas obvezuje, da razčistimo tudi s svojo slovensko preteklostjo in popravimo, kar smo dosedaj morda celo nevedoč — nekritično sprejemali, ker svoje preteklosti nismo dobro spoznali. Ker se je še nismo lotili z vidika današnjih dognanj in spoznanj.

Letošnja uprizoritev Miklove Zale je po svojem obsegu še veliko večja in mnogo zahtevnejša gledališka predstava kot so bile dosedanje. Nastopilo bo blizu 100 igralcev in blizu 30 tehničnih strokovnjakov izvedencev je vključenih v priprave že več kot dva meseca. Glejmo, da bomo neumoren trud igralcev in režije poplačali s številnim obiskom.

Torej — vidimo se v soboto 25. julija 1987 na zgodovinskih tleh v Svatnah!

Nekaj let po vojni so se režimski kulturniki v Sloveniji potrudili in iz Cankarjevega pisanja vrgli ven vse, kar je bilo govora o Bogu — sedaj so Koroški kulturniki tako predelali sto let staro Špicarjevo Miklovo Zalo.

Prof. Messner je v koroškem Vestniku potrebo za takšno

(dalje na str. 3)

Ha-Hec-Hi- Ho-Humor!

Skuhal ali pogrel MECAN

Znano pevko je vprašal mlad časninar, koliko je stara. Kot časninar bi moral vedeti, da se take reči ne sprašujejo. Kljub temu mu je pevka dala tale zagonetni odgovor:

»Ko sem bila z Maurice Chevalierjem na istem programu, je on imel 35, jaz pa 18 let. Danes jih ima on še enkrat toliko, to je 70; in če jih imam tudi jaz še enkrat toliko, potem jih imam 36.«

»Si že videl hudiča?«

»Ne.«

»V mojo denarnico poglej!«

»Saj ni nič notri.«

»Pa to je ravno hudič!«

»Kako se pravi slama po latinsko?«

»A veš, da se ne morem spomniti! V glavi jo imam in mi ta trenutek ne pride na misel.«

Nekdo je bil po koncertu pripomnil, da je petje bilo še kar orajt, le basi so bili nekam švih.

»Ne naša,« sem si mislil, ampak ona itak ni pela.

Modrost navadno pride z leti. Naša pa pravi, da so v mojem slučaju leta sama prišla.

— Hahaha, zgrešila!

Znanega severnoameriškega TV-škofa Fultona J. Sheena je vprašal ateist: »Kako je mogel prerok Jona preživet v ribjem trebuhu tri dni, kot pravi sveto pismo?«

»Ne vem,« je odgovoril škof. »Ga bom vprašal v nebesih, ko pridem tja.«

»Kaj pa če ga ni tam?«

»Potem ga boste vprašali vi.«

V vsakem prepiru vedno on popusti in odneha. Kaj pa hoče? Je le njegova beseda proti njenim tisočerm.

On je dober za zdravje marsikaterega človeka. Ko nam reč ljudje vidijo, da prihaja k njim na obisk, brž gredo na dolg sprehod.

Mož pride iz službe in presenečen opazi na mizi torto s petimi svečkami.

»Oho, kaj pa proslavljamo?« vpraša žena.

»Ničesar. Pet svečk je za mojo obleko, ki je danes stara pet let.«

Nekoč si je izmaknil obe roki v ramenih ko je pravil, kako veliko ribo je ujel.

»Kje pa je Tone, da ga že tri mesece nisem videl?«

»Raziskuje celice.«

»Kaj? Ali se je začel ukvarjati z biologijo?«

»Ne, v zaporu je.«

Drobtinice, sladke in žaltave

(Nadaljevanje s str. 2)

»predelavo« takole opisal: »Zala je samo nekako iz neba spuščena, od vsega začetka neverjetne, neživljenjske katoliške milosti polna ženska — narejena po katekizemskih predstavah prečastitih gospodov *ad usumdelphini*. Takšne igre so si pač pred 100 leti želeli gospodje v Vetrinjskem predmestju.«

Gornje je zapisal Messner. Ptiča spoznaš, če ne po pirju pa po glasu — kulturnika pa po njegovem izražanju v govoru ali pisanju.

Sledila je uprizoritev! Velika udeležba, veliko pohvale — pa tudi veliko razočaranj. Sledila je ostra, tudi časopisna kritika.

Oceno o predelani Miklovi Zali je podal med drugimi tudi nam dobro poznani kulturni garač, č.g. Vinko Zaletel. V njegovi režiji so Šentjakobčani uprizorili Miklovo Zalo leta 1962 v mestnem gledališču.

Poslušajmo, kako g. Zaletel prenovljeno igro ocenjuje:

»Tudi jaz sem občudoval organizatorično sposobnost, požrtvovalnost sodelujočih, krasna scenarija, dovršeno izoblikovanje igralcev. To pa ne pomeni, da vse odobravam. Ob nekdanji režiji. Skrajšanje igre je bilo morda res potrebno. Antisemitizem je bila bolj pretveza, ker nismo čutili popravka. Ob nekdanji režiji sem doživljal, da Šentjakobčanom pomeni Zala skoraj nekaj svetega in nedotakljivega, zato razumem njihovo razočaranje ob taki predelavi. Iz pojasnil v gledališkem listu imam vtis, da ima večje zasluge za to superdemitizacijo soavtor g. Bruna Hartmana in prof. Janko Messner.

Zgoraj pohvalno navedeno je le zunanje, okvir, lupina, glavno pa je znotraj; smisel

ideja, kaj hoče igra nam povedati. Tu pa je veliko navzkrižje. Tu je ogorčenje razumljivo, o čemer pričajo kritiki. V predelani igri so Zali iztrgali dušo, zato mora biti mrtva. Ni res. Po njegovi zamisli ni tista strastna, ki kot šop slame močno zagori, pa hitro ugasne. Je Zala mirna, dvana, zvesta — in v njej žerjavica tli 'skozi sedem hudih turških let'.

Literati izjavljajo, da moramo povesti ali drame gledati z očmi tistega časa, mišljenja in življenja, ki ga to delo opisuje. Kakor moramo sprejeti, da so se Turki bojevali s sablami in ne puškami, in kristjani ne z bombami, ampak s kamenjem in viami, tako moramo sprejeti, da so naši predniki bili globoko verni, kar izpričuje vsa zgodovina od svatenske in šentjakobske cerkve preko tisoč drugih in na tisoče križev po vsej Koroški in še marsikaj. Mislim, da bi to, kar so spravili v novo Zalo, imenoval Cankar: tujo učenost'.

Kaj, če se bi še na Prešerna spravil in bi iz »Krsta pri Savi« pobožno Bogu milo Bogomilo prenašal v junakinjo in ji dal puško na ramo?

Za zaključek pogledajmo še to, kaj je napisal o Miklovi Zali pesnik Oton Župančič:

*Ko v turški sužnosti ječala
in za druge k Bogu molila
Miklova Zala
vso dušo mi je presvetlila.
Kadar me skrb za nas
napade,
se spomnim Zale na kolenih,
vseh upov sem ognjenih
in vem: naj pride kar še koli,
za nas še zvesta Zala moli.*

Primerjajmo Messnerja:

*Čez sedem kratkih let
se bova vidla spet...
to v pesmi se verjame,
to se zares ne vzame.
Kaj zvestoba je do groba?
Sedem let je dolga doba,
če pod kožo si krvav,
če deklič veselje, zdrav.*

Še tole: večkrat smo slišali tukaj in onstran meje željo, da bi imeli eno samo kulturno organizacijo oz. zvezo. Pa čutimo, da sta dva svetova. Ali naj ta

Miklova Zala '87 gradi most v enotnost ali ga podira oziroma onemogoča.

Tako smo videli, kako se Messner norčuje iz Zale.

Tako. Čitatelji sami naj razberejo koliko je sladkih in koliko je žaltavih drobtinic!

J. P.

Informativni politični sestanek to nedeljo

CLEVELAND, O. - Odbor Slovenske krščanske demokracije vabi slovensko javnost na informativni politični sestanek, ki bo v nedeljo, 15. novembra, ob 3. uri popoldne v Baragovem domu, 6304 St. Clair Ave.

Dr. Rudolph Susel bo v kratkem govoru nakazal, kakšen je sedanji politični in ekonomski položaj v Sloveniji in splošno v Jugoslaviji ter izrazil nekaj misli o nalogah Slovencev v izseljenstvu po vseh kontinentih sveta, da pomagajo rojakom v domovini čim hitreje doseči politične demokratične svoboščine.

Na sestanek so vabljeni vsi, ki se zanimajo za slovenske javne zadeve tako v izseljenstvu kakor tudi v matični domovini Sloveniji. Po govoru bodo navzoči v debati mogli izmenjati svoje poglede in izraziti svoje predloge glede tesnejše povezave Slovencev za čim bolj učinkovito solidarnost med nami in z rojaki v domovini.

Lepo vabimo tudi mlajši slovenski rod, ki se bo sicer bolj udinjal v ameriškem političnem življenju, a prav ti bodo imeli boljše priložnost storiti tudi kaj za Slovence v svoji okolici in za one v domovini. Govor in debate bodo v glavnem v slovenščini, pa tudi v angleščini, če kdo to boljše obvlada za izražanje svojih misli.

Jože Melaher

V BLAG SPOMIN

PRVE OBLETNICE SMRTI
NAŠE LJUBLJENE ŽENE,
MATERE, STARE MATERE
IN PRASTARE MATERE

IVANA ŠEPIN

ki je umrla 6. novembra 1986.

*Leto dni Te zemlja krije,
v hladnem grobu sladko spiš.
Srce Tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.*

*Meni solze oči rosijo,
ko Te več pri meni ni.
Dom je prazen in otožen,
ker tukaj več Te ni.*

Žalujejo:

Franc — mož
Antonija Šega, Anica
Klamer, Veronika Janežič
hčerke
In ostalo sorodstvo.

V BLAG SPOMIN

PRVE OBLETNICE

FRANK STERLE

ki je nas za vedno zapustil
dne 8. novembra 1986.

*Si svet Ti zapustil
in šel si od nas.*

*Pri Bogu pa prosi
tam vedno za nas!*

*Zapustil solzno si dolino,
se preselil v boljše domovino,
kjer ni žalosti ne skrbi,
kjer vse se večno veseli.*

Žalujoči ostali:

Bratje — Hubert, Stane v
Avstraliji, Jože v Sloveniji,
vsi z družinami.

10. novembra 1987.

In Loving Memory

OF THE 1st ANNIVERSARY
OF OUR UNCLE

FRANK STERLE

who passed away on
November 8, 1986

*The blow was hard, the shock
severe,*

*We never thought your death
so near.*

*Only those who have lost
can tell*

*The pain of parting without
farewell.*

Sadly missed by —

nieces and nephews and
remaining relatives in
Australia, Slovenia
and America

November 10, 1987.

Adm. Mamula in Nova revija

Članek, ki sledi, je izšel v zadnji številki »Svobodne Slovenije« in bo bralcem, ki se zanimajo za razmere v Sloveniji in SFRJ gotovo zanimiv — in zaskrbljujoč. Ur. A.D.

Toliko najrazličnejših afer v Jugoslaviji, od ekonomskih do političnih, je popolnoma zbegalo komunistično partijo, da ne ve, kako reagirati. Govori in govori, maši vedno nove luknje, a izhoda ne vidi.

Ta partijski kaos pa ni všeč vojski. In na čelu vojske stoji obrambni minister admiral **Branko Mamula**. (To ime se bo treba zapomniti). Mamula je dne 23. septembra na seji Zveze komunistov v JLA ostro napadel sedanji red oziroma bolje nered v državi in podal stališče vojske.

Stoji strogo na stališču centralistične Jugoslavije, napada »nacionalizma« ter nekako namigne na »velikega brata«: »...Opozorila nekaterih krogov v tujini, med katere sodijo tudi dobronamerni ljudje in naši prijatelji, da problemi v Jugoslaviji stihijsko naraščajo in da so prišli do točke, na kateri se izmikajo nadzoru vodstev.«

S tem bi nekako dal vedeti, da če partija doma ni zmožna narediti red, ga bodo pa »naši prijatelji«.

Napadel je tudi sedanje vodstvo partije, rekoč: »ZKJ je odrinjena na rob družbenega dogajanja, njena vloga pa se vse bolj ignorira... ZK nima zanesljive podlage, na kateri bi uredila vrste... vse to definirajo etatiistične strukture nacionalnih držav.«

Kot posebno »odlikovanje« je imenoma napadel slovensko Novo revijo: »Na straneh Nove revije in nekaterih drugih časopisov se grobo etikira starešinski kader, in to z očitnim namenom, da bi ga politično diskvalificirali, ugled armade v družbi pa zmanjšali. Napadajo proračun kot materialno osnovo JLA, nenehno aktualizirajo vprašanje civilnega služenja vojaškega roka, armadi cinično pripisujejo pučistične ambicije...«

Seveda pri tem pozablja na besede predsednika vlade Mikulića, ki je oporečnikom grozil z vojsko, in sam končno precej jasno pove, da je vojska zadnji branik današnjega novega razreda: »Gre za zgodovinske in civilizacijske vrednote, ustvarjene na teh tleh, ki jih je treba obraniti in ohraniti. Alternative ni!«

Odgovor Nove revije

Nova revija je od svoje slav-

ne 57. številke doživljala pritisk, a se ni uklonila. Sicer sta bila urednika Rupel in Grafenauer odstavljena, a njune posle je začasno prevzel Boris Novak, soustanovitelj revije in istega mišljenja.

Sredi septembra se je sešel konzorcij revije, kjer so z večino glasov odločili za predsednika sveta delegata SZDL (ki revijo izdaja) Emila Pinterja, za namestnika pa delegata sodelavcev Nove revije, znanega dr. Franceta Bučarja.

Sodelavci Nove revije so na svojem sestanku 26. septembra izbrali in predlagali tudi novo uredništvo: kot glavnega urednika pisatelja Jožeta Snoja in za odgovorno urednico Spomenko Hribar. Oba sta nam že znana, prvi kot pisatelj drame Gabrijel in Mihael, itd., druge pa ni treba predstavljati. Seveda pa mora izbor potrditi Socialistična zveza...

Nekaj dni zatem pa je zbor sodelavcev podal tudi protestno izjavo na žaljivi napad admirala Mamule na Novo revijo. Nekaj odstavkov iz te protestne note, objavljene v Delu 29. septembra, sledi:

»Admiral Mamula je namreč označil Novo revijo kot enega izmed najhujših sovražnikov JLA, s tem pa tudi Jugoslavije v celoti. Izenačitev teže paračinske tragedije, afere Agrokomerc in Nove revije je neverjetna in strašljiva. Po mnenju zveznega sekretarja za ljudsko obrambo delovanje Nove revije predstavlja ne le politični delikt, temveč suponira že kar kriminalno dejavnost...«

Kot intelektualci imamo neodtujljivo pravico in dolžnost kritično analizirati vse segmente naše družbene stvarnosti, vključno z JLA. Naša kritičnost pa ni znamenje sovražnosti, temveč ravno obratno — znamenje naše skrbi za usodo družbe, v kateri živimo, naš prispevek k razrešitvi družbenih problemov.

Skrajni čas je že, da JLA preneha biti tabu tema in se neha obnašati kot država v državi, ki je izven dosega javne kritike in kontrole. Če je JLA res **ljudska armada**, kot pravi njeno ime, potem mora tudi odgovarjati ljudstvu oziroma pristati na javno kritiko in kontrolo.

Ne zahtevamo od JLA, da se strinja z našo kritiko — ne dovolimo pa, da nas obravnava kot kriminalce in sovražnike ljudstva. S tako oceno si je admiral Mamula uzurpiral pristojnost pravosodnih organov, ki doslej niso sprožili nikakr-

šnega sodnega postopka zoper Novo revijo in je torej Nova revija pred zakonom čista.

A pri celi stvari sploh ne gre zgolj za Novo revijo. Hkrati nas je nastop zveznega sekretarja za ljudsko obrambo navdal tudi z globljo zaskrbljenostjo glede političnih ambicij JLA. Prvič v zgodovini socialistične, samoupravne Jugoslavije se je namreč zgodilo, da je armada tako agresivno posegla v javne razprave, ožigosala resnične in namišljene težave, resnične in izmišljene sovražnike ter skritizirala nesposobnost političnih struktur za reševanje naraščajoče stihije problemov.

Menimo, da je s to gesto JLA preseгла okvire svojih ustavnih kompetenc, saj nima zakonske pravice na lastno pest določati, kdaj je jugoslovanski družbeni sistem v nevarnosti. Če je JLA res **ljudska armada**, mora tovrstne odločitve prepustiti organom civilne ljudske oblasti, v prvi vrsti Skupščini SFRJ.

Čeprav to ni direktno povedano, se napad admirala Mamule najbrž nanaša na članek Viktorja Blažiča **Yugoslavian Security Dilemmas ali Država na dražbi**, objavljen v Novi reviji, št. 61-62. V tej glosi avtor

(dalje na str. 5)

KOLENDAR

društvenih prireditev

NOVEMBER

14. — **Belokranjski klub** priredi martinovanje z večerjo in plesom v SDD na St. Clair Ave. Igra Tony Klepec orkester.

14. — **Pevski zbor Jadran** ima svoj jesenski koncert z večerjo in plesom, v SDD na Waterloo Rd. Igra Joey Tomsick orkester.

28. — **Ameriška Dobrodelnica Zveza** praznuje 77-letnico z banketom in plesom v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

DECEMBER

6. — **Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti** v Collinwoodu priredi miklavževanje z dr. Geržinčičevo opereto »Miklavž prihaja v šolski dvorani. Pričetek ob 3. pop.

6. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis.**, priredi miklavževanje v dvorani sv. Janeza Evangelista.

12. — **Društvo sv. Marije Magdalene** št. 162 KSKJ ima božičnico v družabni sobi auditorija pri Sv. Vidu. Pričetek ob 2. pop.

— 1988 —

JANUAR

24. — **Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti** pripravlja kosilo v šolski dvorani. Serviranje od 11.30 do 1. pop.

FEBRUAR

28. — **Slov. šola pri Sv. Vidu** postreže s kosilom v farni dvorani. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

28. — **Župnija Marije Vnebovzete** priredi srnjakovo kosilo v korist Slov. doma za ostarele in sicer v SDD na Recher Ave. v Euclidu. Serviranje od 2. do 5. pop.

MAREC

26. — **Glasbena Matica** priredi svoj spomladanski koncert, združen z večerjo in plesom, v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

**Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!**

FOND ZA KOLENDAR SV. VIDA 1988

V naslednjem je navedena kratka razlaga o namenu Koledarja sv. Vida 1988. Prosimo, da si vzamete nekaj minut časa, da vse preberete in po svojih možnostih sodelujete. Hvala!

KAJ: Namen Koledarja je, da se zbere fond - denara sredstva za nadaljno uspešno upravljanje fare sv. Vida. To vključuje šole (angleško in slovensko) in vse farne dejavnosti. Obsega tudi 6-letno načrtno delovanje za dostojno proslavo 100-letnice župnije sv. Vida, katero bomo obhajali leta 1993.

ZAKAJ: Upamo in pričakujemo, da bo vsak odrasel faran kupil vsaj en koledar vsako leto v naslednjih 6 letih. Sedaj smo tudi organizirali "Alumni" združenje vseh, ki so v kakršnem koli oziru delovali f farni skupnosti sv. Vida. Cena za vsak koledar je \$30, kar je manj kot 10 centov na dan. Ta dar je možno navesti med odbitke pri davčnih napovedih.

KAKO: Samo 4,000 koledarjev bo v letu 1988 na razpolago za prodajo. Vsak dan bo izžrebana ena številka za nagrado. Žrebanje bo vsak ponedeljek. Okrog vrednosti \$24,000 daril bo razdanih v letu 1988 in sicer na sledeči način: 306 dni po \$50; 53 dni po \$100; 4 dni \$500; in 2 dneva \$1,000. Samo številke 0000 do vključno 3,999 bodo veljavne. Vsakemu bo odkazana ena številka.

KJE: Izpolnite spodaj navedeni obrazec - kupon in ga vrnite v košarico ob nedeljskih nabirkah, ali v župnijski pisarni, c/o St. Vitus Calendar Fund, 6019 Glass Avenue, Cleveland, Ohio 44103. Za prodrobnejše informacije lahko pokličete Matt Nousak, tel. 391-6687, ali Frank Kuhar, tel. 881-4327. Zaradi svoje lastne varnosti ne plačujte v gotovini, ampak samo s čekom ali bačnim "money order." Za lažje in pravilno ravnanje je priložena kuverta z naslovom.

Vnovčen ček ali "money order" bo vaše potrdilo za plačilo. Koledar ali koledarji vam bodo dostavljeni tekom 4 do 6 tednov. Vsak lahko naroči več kot en koledar. Koledar bi bil tudi primerno darilo za orjstni dan ali za praznike.

Hvala za vašo uvidnost in dobro voljo za nadaljnjo sodelovanje in podporo fari sv. Vida.

ST. VITUS CALENDAR COMMITTEE

Odrežite in vrnite s čekom ali "money order" v priloženi kuverti - Hvala!

Ime _____
Naslov _____
Mesto _____ Država _____ Zip _____
Telefon _____ Dar Ja Ne Komu _____

Oporodilo! Samo en koledar na osebo. Izpolniti morate kupon za vsako osebo posebej oziroma za vsak koledar.

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Viktor Blažič:

Dobljena vojna — Izgubljeni mir

IV.

Šele zadnji čas se je lahko naša javnost po polemični korespondenci Ude-Kermavner seznanila z dilemami, ki so mučile naše razumnike na levici. Še danes nas preseneča kritična bistrovidnost, ki jo je navdihovala pristna in globoko občutena slovenska orientacija, pa spet z druge strani brezupno prilagodljiva obsedenost s svojo institucionalno (ideološko) večvednostjo. Kako brezupna zna biti skrotovičenost duha, kadar le-ta oholo in zaslepljeno zavže zavezanost svojemu naravnemu okolju kakor preživeli čustveni balast.

Kristjanu še vedno preostane nadnaravno uresničenje ter njegovo osebno intimno razmerje do Boga.

Gotovo je ta pot, se pravi pot »čiste«, z nobenimi bistvenimi zadržki vezane odločitve, neizogibna izbira neke duhovne konstitucije, ki bi ji vsaka drugačna, recimo obzirnejša, tolerančnejša pomenila nevzdržno naporen zaplet in kompromisno plikacijo. Kajti, kako naj se konstitucija, ki je vzpostavljena za enodimenzionalno in premočrtno zavzetost in ki ji je navzočnost kakršnekoli protislovnosti vsebine v sebi neznosna in hromeča, sprejme, recimo, v nacionalni situaciji ter zahtevo po združitvi vseh, še do včerajšnjih zakletih nasprotnikov? Ali je ta naravna sploh mogla zaobseči vso širino pojma »nacionalno« — ali ni od vsega začetka ta pojem enačila s svojo stranko ali ideološko stranjo?

V svojem novoletnem voščilu je naš slovenski voditelj dr. Korošec vso javnost opozoril na tri vrste notranjih sovražnikov. Dejal je:

»Tri stvari so, ki mi delajo skrb za tekoče leto. To so komunisti, svobodni zidarji in tujci. V naši državi je danes nevarnejši notranji sovražnik kakor pa zunanji. Proti zunanjim sovražnikom imamo utrjene črte, proti notranjim pa skoro povsod le fronto slabosti, neodločnosti, obzirnosti, zlasti pa velikanske nezrelosti. Sprijeti levičarski agitatorji so si izmislili, da ni več Sovjetije, temveč slovanska Rusija. In na tisoče ljudi je padlo na to pretkanost...

Vse jasneje vidimo, kako je komunistem lažniv, da namesto miru hujska na vojne, da ima namesto demokracije najhujše tiranstvo, da ima namesto šol polne kaznilnice, da tam namesto zasebnega kapitalista izrablja državni kapitalizem, da so kmetje tam pod fevdalnim bičem, ki se imenuje kolhoz namesto graščine, namesto valpeta pa je upravnik kolhoza. In vendar tej laži nasedajo celo taki, ki tega ne bi smeli. Neverjetno so v naši državi zrasli svobodni zidarji, ki delajo pod zemljo kakor krti.

Velika nevarnost pa so tudi

tujci, mladi ljudje, ki hodijo po naših krajih, namesto da bi bili kje na fronti.« (Slovenčev koledar za leto 1941.)

Iz pripovedi dr. Šolarja se ne spominjam, da bi se kdo izmed tistih, ki so se zavzemali za škofov kritični nastop, zavzemal za pristop katoličanov kot stranke k Osvobodilni fronti. Resnično, ali je sploh kdo s svojimi računi segel tako daleč, da bi mislil na »popravljivo« premoč komunistov v edinem slovenskem odporiškem gibanju? Če je kdo s svojimi mislimi segel tako daleč, o tem ni za zdaj nič znanega. Vendar so strelji, ki so padli v tistih spomladanskih dneh v letu 1942 v Ljubljani po vsej verjetnosti merili prav na to misel, ki se verjetno sploh ni utrnila nobenemu izmed Šolarjevih somišljenikov in ki je bila že pred svojim rojstvom, obstoječa najbrž samo v glavah tistih, ki so se je bali, obsojena na smrt.

Ali pa danes že smemo reči, da za trdno vemo, kaj se je v naši državljanski vojni zgodilo v resnici? Dokler se bomo čutili obsojene na brezkončno nadaljevanje te vojne v latentni, ali če hočete, v duhovni obliki, ali dokler se bomo omejevali na tisti skrajnosti ali tiste ideološke postavke, ki so dejansko pripeljale do te vojne, tega zanesljivo ne bomo mogli vedeti.

Najhujša značilnost te vojne je prav ta, da je bila pri vsej naši maloštevilnosti tako totalna, tako neprizanesljiva in da se je končno sprevrgla v nezadržano iztrebljanje celega dela našega življa do konca. V tej značilnosti se ne bi nič bistvenega spremenilo, če bi se v zadnjem trenutku po volji kakšnega izmed velikih treh zamenjale vloge in bi pričakovani premaganci postali nepričakovani zmagovalci. Ali nam kdo danes pokaže kakšno prepričljivo zagotovilo, da se tudi v tem primeru ne bi naša vojna končala s tako ali drugačno vrsto masakra premaganih — mogoče še bolj nekontrolirane, kakor so bili tisti, ki so se dogodili?

Danes, ko je očitno, da je zmagovita stran ogromno socialno energijo upanja in pričakovanj, ki so navržena vsaki zmagi, prvenstveno porabila (zapravila) za vzpostavitev in vzdrževanje neke ekskluzivne, in v bistvu manjšinske oblasti, ki ni dopuščala nobene odločujoče večinske udeležbe, danes je ta zmaga, kakor je bila že totalna — ali pa prav zato — ponižana, razvrednotena, ker se je spričo odpravljenosti narodne suverenosti, gospodarskega poloma, ekološke katastrofe in moralnih posledic, ki spremljajo to zagato, sprevrgla v trpek poraz.

Če bi kdo napravil podobno retrogardistično šalo, kakor so jo pred nedavnim napravili z nacističnim plakatom, in bi le nekoliko prirejal besedilo čebinskega manifesta izpred pet-

Mamula - Nova revija

(Nadaljevanje s str. 4)

kritizira nekega Marka Milivojevića, ki je v glasilu londonskega instituta za strateške raziskave *The Journal of Strategic Studies* objavil članek s tezo, da je vojska edina sila, ki je še sposobna ohraniti Jugoslavijo, zato naj bi Zahod v imenu svojih strateških interesov podprl vojaški puč v Jugoslaviji.

Viktor Blažič je na to monstruozno tezo reagiral tako, kot bi po našem mnenju moral reagirati vsak demokratično čuteč Jugoslovian: odločno se je zoperstavil reševanju jugoslovanske krize z vojaškimi sredstvi.

Posebej opozarjamo na dejstvo, da je Blažič napisal svojo glosso v kontekstu intervjuja Branka Mikulića v hamburškem *Spiegelu*, kjer je predsednik Zveznega izvršnega sveta napovedal uporabo vseh možnih sredstev v boju zoper krizo — vključno z vojsko. V civilni družbi, ki temelji na vladavini prava, bi moral predsednik vlade zaradi take neodgovorne izjave odstopiti. Če torej kritiki tako ostro napadajo Blažiča, češ kako si sploh drzne pomisliti na možnost vojaškega prevzema oblasti, zakaj se z enako ihto ne lotijo tudi predsednika zvezne vlade Mikulića?...

Nova revija namerava tudi nadalje objavljati kritične osvetljave vseh dimenzij naše družbene stvarnosti, vključno z JLA.

Ne zato, ker smo sovražniki, ampak zato, ker smo polnopravni in zavedni državljani!

Kot je že običajno zadnje čase, so spet kulturniki stopili v boj, to pot proti izpadom JLA. Izjava sodelavcev zahteva, da se tudi vojska podredi političnemu vodstvu civilne družbe.

Vsa čast jim! Ali pa bodo uspeli?

desetih let — z zamenjavo nekaterih imen — predložili kakemu jugoslovanskemu mediju, — ali ne bi končal nekje na »smetišču zgodovine« — mu ne bi takoj pripisali vsega zla od nacionalizma do razdiranja jugoslovanske države? Kakšna je torej ta zmaga, če mora danes, štirideset let po tako imenovani osvoboditvi in v tako imenovani matični državi biti boj za najosnovnejše narodne pravice?

Saj je vendar očitno, da nimamo samo ene poražene strani, se pravi ne le tiste, ki ni bila sposobna dojeti položaja, v katerem se je znašla in si ni znala ustvariti prepotrebni strateških političnih osnov za uspeh.

Zakaj vsaka zmaga se mora potrditi šele v miru. Te bridke resnice ne okušamo samo mi, temveč so se morali z njo sprijazniti tudi večji in mogočnejši od nas, celo tisti, ki so svoj čas kot veliki zmagovalci drugim diktirali mir in krojili povojni

(Dalje na str. 6)

Tri partije iščejo rešilne poti...

(Nadaljevanje s str. 2)

skupaj raje previdni. Gorbačovu gre pri vseh spremembah sovjetske ekonomije, pa tudi pri popuščanju na pogajanjih o nuklearnem orožju v zvezi z implementacijo gospodarskih sprememb za to, da napravi iz Sovjetske zveze tudi gospodarsko prevladujočo državo, ki bo z ogromnim naravnim bogastvom zmožna prilagodeni marksizem širiti po svetu in ga podjarmiti.

Tudi kitajski Deng Xiaoping ima s svojimi odločnimi posegi v kitajsko gospodarstvo podobne sanje kot tovariš Gorbačov. Le da je Deng šel dlje, ko je v kitajsko, zlasti podeželsko kmetijsko ekonomijo uvedel kapitalistična načela svobodnega trgovanja ter privatne iniciative. Ker so rezultati te rekonstrukcije vidno in uspešno zelo izboljšali življenjski standard ogromnega naroda, se je sprememba obnesla, vsaj za sedaj, toda ne brez velikih študentovskih demonstracij, ki so zahtevale podobne svoboščine tudi na političnem področju države. Ali se bo drzni Dengov ukrep obdržal za stalno, bomo šele videli. Vsekakor pa por.eni rešilno pot iz marksističnega močvirja vsaj na gospodarski ravni, ki je temeljna baza vsake oblasti in moči.

Da pa bi kitajski komunistični diktator imel z uvajanjem kapitalističnega gospodarskega sistema kakršen koli namen likvidacije leninističnega načela absolutne oblasti komunistične partije tudi na ekonomskem področju, bi bilo popolnoma napačno misliti, kaj šele pričakovati. Tuđi kitajskemu marksizmu teče voda v grlo, in preden ga zaduši, išče rešitve, pa magari s kapitalističnimi metodami gospodarske stvarnosti. Glavno je, da ima partija vse vajeti v svojih rokah, da jih zategne, kadar bi šle stvari predaleč in bi ogrožale njeno absolutno oblast. Saj komunistom ne gre za dobrobit ljudstva, kadar bi razvoj v tak dobrobit ogrožal njihovo oblast.

To velja za oblastnike v Sovjetski zvezi, vključno Gorbačova; na Kitajskem, vključno Denga Xiaopinga, in v Jugoslaviji, vključno preminulega Josipa Broza-Tita in njegovih pritlikavih naslednikov. Razlika pa je v tem, da gre v naši domovini razvoj v nasprotno smer od onega v Sovjetiji in na Kitajskem. Tito je bil namreč tako siguren svoje oblasti, neomejene in neporušljive, da je proti koncu svoje diktature uvedel široko decentralizacijo javne uprave in dal republikam v roke skoraj suvereno oblast (seveda pod trdim prijemom partije). Republike so se s pridom okoristile z dobljeno avtonomijo in je zlasti Slovenija z uvedbo svobodnejšega ekonomskega in kulturnega sistema dosegla lepe uspehe. Izkazala se je slovenska pridnost, sposobnost in podjetnost do take mere, da je začela vznemirjati Beograd, da je finančno pritisnil na Slovence do nevzdržne mere. Ti se bunijo in upirajo do sedaj še dovolj uspešno.

Na široko odprte meje in lepote njihove zemlje so privabljal množico turistov, ki so iskali v Jugoslaviji ne le poceni letovišče, ampak tudi specialen titoističen sistem komunizma, ki ga velja preizkusiti. Zato se je pod Titom (»stari«) ljudem kar dobro godilo, ko je »stari« delal ogromne dolgove, da je »samoupravno« gospodarstvo dobro uspevalo (z najetim denarjem), čeprav je bilo že tedaj globoko zavoženo in je vodilo v sedanjo krizo, ki ji brez temeljitih sprememb sistema ni videti rešitve.

Ljudstvo (zlasti v Sloveniji) se buni zahtevanim ogromnim dajatvam za flikanje zafurane ekonomije in režim (partija) čuti nevarnost, da bi zgubil oblast. Da se to prepreči, partija zahteva spremembo ustave, da se avtonomna oblast republik omeji in odločilna moč v vseh odločitvah spet skoncentrira v Beogradu. Kaj se bo iz tega razvoja izcimilo, nihče ne more vedeti. Nič dobrega. Med tem ko Rus in Kitajec rahljata partijski pritisk, ga kolektivno vodstvo v Jugoslaviji zateza in stopnjuje. Vsi trije pa z očitnim namenom, zagotoviti komunizmu absolutno oblast še naprej. Doklej?

L. P.

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Zdravnikovi nasveti:

Hypertrophia ali bolezen prostate

Večina bralcev je že slišala za prostato, vendar si ne predstavlja, kaj je prostata, kakšna je njena funkcija in kje leži. Prostata je sekundarni moški spolni organ, ki leži tik pod mehurjem, v začetnem delu sečnice, ki poteka v tem delu skozi prostato. Zato tudi slovenski imeni za prostato — obsečnica ali podmehurnica, ki pa med ljudstvom nista v rabi in ju uporabljamo le v medicinskih šolah.

Prostata se dokončno razvije in dozori šele v puberteti, takrat doseže velikost kostanja. V razviti prostati je 30-35 malih žlez, ki izločajo izloček-sekret, ki se pomeša s spermo in tako poveča njeno količino, poleg tega pa poveča tudi gibljivost semenčič ali spermijev.

Sedaj, ko vemo, kaj je prostata in kje leži, pa preidimo na bistvo današnje bolezni, ki jo imenujemo hipertrofija ali adenom prostate.

Hipertrofija ali adenom prostate je eno najbolj pogostih obolenj moških v starosti. Z njo se srečujemo tem čišče, čim bolj se zvišuje povprečna življenjska doba. Glavni znak ali simptom obolenja je otežkočen odtok urina iz mehurja. Vzrok za to pa je v razvoju nezločestega ali benignega žleznega tumorja adenoma, ki se začne razvijati iz normalnega prostatičnega tkiva pri mnogih moških po 50. letu starosti in se počasi veča. Gre torej za pravo novotvorbo-adenom v prostati, zato je tudi pravilen izraz za to bolezen adenom prostate in ne hipertrofija prostate, kar naj bi pomenilo samo povečanje normalne žleze prostate. Nasplošno pa je bolj v rabi izraz hipertrofija prostate.

Adenom se razvije in leži

vedno tik pod sluznico začetnega dela sečne cevi, ki poteka skozi prostato, ima torej centralno lego v prostati, razriva v svoji rasti pravo prostato in jo od znotraj navzven stiska. Na drugi strani pa raste navzgor proti mehurju in lahko sega tudi v sam mehur. Lokalizacija adenoma je torej taka, da novotvorba kaj lahko utesni sečnico ob izhodu iz mehurja in tako ovira odtok urina. Če pa raste v sam mehur, lahko kot poklopec zapira izhod iz mehurja.

Če adenom ne pritiska na sečnico ali ne zapira izhoda iz mehurja, nima nikakega kvarnega vpliva na organizem in tudi ne povzroča težav. Šele otežkočen odtok urina napravlja iz nosilca adenoma bolnika. Pri tem ni vedno važna velikost adenoma, imamo lahko velike adenome in nikakih motenj pri uriniranju in nasprotno. Verjetno pa je, da bodo večji adenomi prej ovirali odtok urina.

V ospredju vsega obolenja je torej oviran odtok urina. Vsaka ovira zahteva večje delo. Delo mišice stiskalke mehurja, ki se za časa uriniranja skrči in tako iztiska urin, mora biti tem večje, čim večja je ovira. Močnejše kontrakcije ali stiski mišice stiskalke mehurja povečujejo pritisk in tako skušajo premagati ovire v odtoku urina. Nujna posledica je, da se mišica stiskalke mehurja močno razvije in ojači, da lahko iztisne ves urin iz mehurja.

Stanje je uravnoveženo ali kompenzirano, tako da lahko govorimo o kompenziranem stadiju hipertrofije prostate. Tako kompenzirano stanje traja lahko dolgo ali celo na tej stopnji ostane. Značilno zanjo pa je, da že manjše koli-

čina urina v mehurju izovejo dražljaj na uriniranje. Zato so za to prvo kompenzirano stopnjo obolenja značilni sledeči znaki: bolnika pogosto žene na vodo, zlasti ponoči, tako da uririna zelo pogosto. Curek urina je tenak, pred uriniranjem je treba čakati, pri samem uriniranju pa močno pritisniti.

To čakanje in pritiskanje je izraženo zlasti zjutraj, ker zaradi ležanja zastaja venozna kri v prostati in adenom zaradi tega še bolj stiska sečnico. Ko se bolnik razhodi in se prekrvavitev prostate zmanjša, je uriniranje mnogo lažje. Včasih ima bolnik tudi bolečine pri uriniranju v obliki bolečega draženja na uriniranje in občutka, da se pri uriniranju ni izpraznil popolnoma.

V nadaljnjem razvoju bolezni pa se pri naraščajoči oviri v odtoku urina podre ravnotežje med oviro in močjo povečane mišice stiskalke mehurja. Mehur ne more več iztisniti vsega urina med uriniranjem. Urin začne zastajati in govorimo o residualnem urinu ali zastanku urina v mehurju. Zastanek urina je v začetku majhen, 20-50 ml, nato pa postane večji in znaša tudi do 500 ml.

Kljub temu bolnik še vedno aktivno izpraznjuje mehur, vendar ne popolnoma. Mišica stiskalke mehurja se utrdi, preden do konca iztisne urin iz mehurja. Znaki obolenja za to drugo stopnjo hipertrofije prostate, ki jo strokovno imenujemo stadij začetne dekompenzacije, so isti kot v prvi stopnji, samo da so močnejše izraženi. Bolnik še težje urinira, zelo pogosto ga sili na uriniranje čez dan in ponoči in pri uriniranju mora zelo pritisniti. Pogosto imajo bolniki v tej stopnji težave s prebavo kot zaprtje, izgubo apetita, suh jezik, tako da so ti znaki težji kot znaki s strani mehurja.

Tretja stopnja bolezni, za katero je značilno prekomerno raztezanje mehurja, nastane počasi iz druge stopnje. Mišica stiskalke mehurja zaradi vedno večjega zastanka urina popusti in se raztegne. Zastanek urina v mehurju znaša preko ½ litra, lahko do litra in več. Prekomerno raztegnjena mišica izgubi vso elastičnost in sposobnost stiskanja. Bolnika stalno sili na vodo, tudi večkrat na uro, pri tem pa izloči le zelo malo urina, do pol deci ali pa še manj. Mnogim bolnikom v tej stopnji urin zaradi popustitve mišice zapiralke mehurja neprestano uhaja po kapljicah.

Pri vsaki izmed teh treh stopenj bolezni obstaja možnost nenadne hitre zapore urina, pogosto opažamo to pri bolnikih, kadar zauživajo prekomerno množino alkoholnih pijač ali če pri srčnih bolnikih s hipertrofijo prostate dajemo zdravila za izločanje večje količine vode.

Toliko o poteku bolezni. Poudariti moramo, da nikakor ne moremo presoditi vnaprej, kakšen bo potek bolezni pri posamezniku, ali bo sploh imel težave zaradi adenoma

Dobljena vojna — Izgubljeni mir

(Nadaljevanje s str. 5)

evropski red. In čim prej se kdo tega zave, tem več možnosti ima, da se reši družine premagancev.

Zasvojeni s kultom permanentne revolucije nismo mogli razumeti, da mir ne more biti preprosto nadaljevanje vojne s političnimi sredstvi. Med nami so bili le redki prebliski pravega smisla za mir, ki hoče biti življenje v milosti. Zato smo »dobili vojno in izgubili mir«, kot se je jasnovidno izrazil Dobrica Čosić.

Ko sta pod streli VOS-ovskih atentatorjev v Ljubljani padli prvi dve žrtvi, obsojeni s strani OF zaradi »narodnega izdajstva«, prav tisti, o katerih je govoril profesor Šolar, je bil med tistimi, ki jih je ta dogodek najgloblje vznemiril, tudi znani publicist, zagovornik slovenske avtonomije v Jugoslaviji, Lojze Ude. Kot eden pomembnejših članov OF je napisal protestno pismo vodstvu gibanja, ki mu je pripadal, in s tem tudi sodnikom tistih dveh žrtev. Kolikor se tega pisma spominjam — prebrati mi ga je dal pisec osebno — je šlo za izraz ogorčenja spričo lahkote in naglice, s kakršno se je pristopalo k tako drastičnim in posledično tako težkim dejanjem.

Pisec je izrazil resne pomisleke glede pravičnosti in umetnosti te sodbe, zlasti pa še takojšnje eksekucije. Še posebej mu ni šlo z vsem tem skupaj v sklad dejstvo, da sta žrtvi študenta, ki sta pred Nemci pribežala s Štajerskega. Težko

prostate in kdaj bodo nastopile.

Zdravljenje bolezni

Sedaj pa še nekaj o zdravljenju.

Zdravljenje je konzervativno z zdravili in operacijo. Konzervativno zdravljenje adenoma z namenom, da bi zmanjšali sam adenom, je v glavnem brezuspešno. Glavna naloga konzervativne terapije je, da bolniku zmanjšamo težave in preprečimo poslabšanje bolnikovega stanja.

S splošnimi higienskimi ukrepi poizkušamo preprečiti zastajanje krvi in prekomerno prekrvavitev v predelu prostate in izhoda iz mehurja. Ta nastane zlasti po daljšem sedenju ali vožnji, pa tudi po daljšem ležanju. Zato priporočamo redno gibanje ter sprehode do 6 km dnevno. Pravilno moramo regulirati količino tekočin, hrana naj bo lahko prebavljiva in ne preveč slana. Skrbeti moramo za redno odvajanje, prepovedati moramo alkoholne pijače, ki so pogosto vzrok akutni retenci urina.

Z zdravili ne dosežemo nikakega učinka na odtoku urina, ker obstaja tu mehnična ovira, prav tako ne moremo vplivati tudi na količino zastanka urina v mehurju. Zadnja leta se je uveljavilo zdravilo, ki je ekstrakt skorje nekega južnoafriškega drevesa. Ima različna imena, najbolj razšir-

je verjeti, da bi prav taki ljudje na vrat na nos postajali narodni izdajalci; tako nekako je napisal.

Tega pisma žal nimam pred seboj, da bi lahko ugotavljal, ali se je piščev protest naslanjal še na kaj drugega ko na navedene pomisleke. Ko sva se pred dobrim desetletjem o tem pogovarjala, je moje branje tega pisma pospremil z opombo, da je bil, kolikor ve, od vidnejših članov OF edini, ki je protestiral zoper terorizem, da pa Kocbek tega ni storil, čeprav je to od njega nekako pričakoval. Ko pa sem ga seznanil s Šolarjevim videnjem teh dogodkov, je samo rekel: **On je veliko vedel.** S tem lakoničnim odgovorom, pravzaprav bolj z intonacijo kakor s pomenom besed, mi je dal vedeti, naj ga o tem ne sprašujem več.

Če bi bistrovidni Lojze Ude doživel te čase, v katerih so padli mnogi oziri, najbrže ne bi imel več tistih zadržkov, ki so mu tedaj branili, da bi veliko mlajšemu sogovorniku povedal še kaj več. Recimo o tem, kako je bilo njegovo pismo sprejeto, ali še kaj drugega. Recimo o njegovih povojnih težavah, ko je bil na lepem odstavljen z vodilnega mesta instituta za narodnostna vprašanja, ker je najbrže preveč glasno svaril pred pričakovanji, da bodo avstrijski socialisti kaj bistveno bolj naklonjeni manjšinski zaščiti koroških Slovencev kakor so drugi Nemci, že samo zato, ker so nam »razredno blizu«.

(Dalje prihodnji tork)

jeno ime je Trianol. To zdravilo se je izkazalo za zelo dobro in pri marsikaterem bolniku zmanjša subjektivne težave. Samo zdravilo ne vpliva na zmanjšanje adenoma, temveč samo izboljša moč mišice stiskalke mehurja in tako omili težave.

Posebno poglavje pri motnjah v odtoku urina je zdravljenje s katetrom. Če ima bolnik akuten, nenaden zastanek urina, zadostuje samo eno katetriziranje, in bolnik ponovno urinira zlahkoma. Pri bolnikih z zastankom urina in zvišanim pritiskom v sečilih je nujno nošenje stalnega katetra do operacije, kar omogoča neoviran odtok urina, razbremeni pritisk v ledvicah, tako da se popravi funkcija ledvic, kolikor ne gre že za definitivne okvare.

Sedaj pa še nekaj o operativnem zdravljenju.

Imamo dve metodi operativnega zdravljenja: ena metoda je odprta operacija in sicer tako, da odstranimo prostato skozi trebuh. Druga metoda je instrumentalna, skozi sečno cev uvedemo v mehur poseben instrument - resektoskop, ki ima optiko, tako da lahko pod kontrolo očesa izpraskamo adenom prostate. To metodo uporabljamo danes vedno več. Z njo odstranimo lahko skoro vse adenome, razen največjih.

Dr. Miloš Kralj
(Mladika, 7-1987)

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

